

2024.EI.IV.B.4/9.

Vizsgálati jelentés

Bevezetés

A Kúria elnöke a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 117. § (1) bekezdés i) és t) pontjai alapján, valamint a bíróságok igazgatásáról rendelkező szabályzatról szóló 6/2015. (XI. 30.) OBH utasítás (Igazgatási Szabályzat) 5. § (2) bekezdés b) pontja, 63. § (2) bekezdése és 79. §-a analóg alkalmazásával rendkívüli igazgatási vizsgálat lefolytatását rendelte el a Kúriai Döntések – Bírósági Határozatok című folyóirat 2024/1 (2024. januári) számában 3. sorszám alatt szereplő határozat megjelentetésének körülményeivel kapcsolatban.

A vizsgálat indoka, hogy a közzétett jogeset tárgya „*a kiszolgáltatott kiskorúval szemben az I. r. terhelt által elkövetett szexuális bűncselekmény miatti felelősségre vonás elkerülésének segítése*”.

A vizsgálat célja annak megállapítása, hogy a határozat közzététele szabályosan történt-e, annak tárgyára is tekintettel, illetve a határozat alapszövegének szerkesztése szempontjából.

Előzmények

A Bírósági Határozatok kiadvány rövid története és működési formája

A Legfelsőbb Bíróság volt az alapítója a korábban „Bírósági Határozatok” című időszak kiadványnak, amely 1953. októbertől kezdődően havonta jelenik meg.¹

¹ <http://ki2.oszk.hu/kf/2015/05/a-magyar-jogi-szaktajekoztatas-forrasai-es-eszkozei-2-resz/>

A Kúria 2018. október 8-án „65 éves a Bírósági Határozatok c. kiadvány” címmel konferenciát rendezett², annak meghívójában az alábbiakat olvashatjuk:

„A törvény előtti egyenlőség az európai jogi kultúrában évszázadok óta elismert alapérték, amelynek egyik elengedhetetlen feltétele, hogy adott jogszabályi rendelkezést egységesen értelmezve, hasonló ügyekben hasonló ítéletek szülessenek.

Hazánkban a jogi partikularizmus elleni küzdelem 1514-ben kezdődött, amikor Werbőczy István országbírói ítélmester összegyűjtötte és rendszerezte az ország törvényeit és jóváhagyott szokásait. Az 1723-ban felállított Hétszemélyes Tábla és Királyi Tábla iránymutató döntéseit először 1769-ben gyűjtötték össze Planum Tabulare címmel, amely több kiadást is megérve a magyar jog hiteles megismerési forrásaként szolgált. A későbbi korszakokban a magángyűjtemények és a hivatalos közlönyök mellett a királyi Kúria saját maga is kiadott hivatalos gyűjteményeket. A XX. század második felétől a legfőbb bírói fórum hivatalos gyűjteménye a Bírósági Határozatok című folyóirat („BH”) volt...”

A Bírósági Határozatok folyóirat megújítása

A Kúria korábbi elnöke a Bszi. hatálybalépését követően, 2012. február 20-én a Bírósági Határozatok folyóirat szerkesztési elveivel kapcsolatban határozatot hozott (*1. számú melléklet*). Abban – a Bszi. akkor hatályos 42. § (2) bekezdésére utalással – kiemelte, hogy a törvény felhatalmazást ad arra, hogy a Kúria az elvi határozatok és döntések egyéb módon való közzétételéről intézkedjék, amely rendelkezések lehetőséget adnak arra, hogy a Kúria a Bírósági Határozatokat folyóiratként jelentesse meg, s „a Kúria lapja” megjelölést használja. Utalt arra is, hogy a folyóiratban megjelentethető minden olyan határozat vagy döntés, amelynek a központi honlapon vagy a Kúria honlapján való közzétételét is rendeli a törvény. A határozat értelmében döntést igényel, hogy más – elvinek nem minősített – kúriai határozat közzétételére is sor kerüljön-e, továbbá, hogy az alsóbb fokú bíróságok jelentősebb döntéseit is közölje a folyóirat (ez utóbbiak a Bszi. akkor hatályos szabályai alapján elvi bírósági döntésként voltak közzétehetőek, ahogyan az elvi bírósági határozatok is). Rögzítette a határozatban: a Bszi. nem zárja ki, hogy a Kúria kollégiumai véleményt tegyenek közzé, és ez a bevált gyakorlat folytatható. Döntött arról is, hogy – a párhuzamos közlés feleslegessége miatt – a Legfelsőbb Bíróság Határozatainak Hivatalos Gyűjteményét (EBH) külön nem tartják fenn, a két lapot össze kell vonni.

A határozat a folyóirat tagolására vonatkozóan a következő javaslatot tartalmazza:

- jogegységi határozatok,
- kollégiumi vélemények,
- önkormányzati tanács határozatai,
- a büntető szakág elvi határozatai (döntései), határozatok,
- a polgári szakág elvi határozatai (döntései), határozatok,
- a gazdasági szakág elvi határozatai (döntései), határozatok,
- a munkaügyi szakág elvi határozatai (döntései), határozatok,
- a közigazgatási szakág elvi határozatai (döntései), határozatok,
- az Európai Unió Bírósága határozatai,
- a Kúria joggyakorlat-elemző csoportjának összefoglaló véleménye,
- Fórum rovat (beszámoló nemzetközi delegációkkal folytatott megbeszélésekről, külföldi tapasztalatcserékről, stb.).

² <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/65-eve-olvashatok-birosagi-hatarozatok-szerkesztett-kotetbe-foglalva>

A határozat arra is kitért, hogy a Bírósági Határozatok terjedelmét növelni kell, mivel az akkor megjelentethető elvi határozatok mellett – többek között – megjelennek a szakág jelentősebb eseti döntései is (ez utóbbiak a szerkesztett egyedi határozatok, az úgynevezett „BH-k”).

A határozat alapján a szerkesztőbizottság a korábbiak szerint működik, összetételében nincs érdemi változás, annak elnöke akkor a Kúria elnöke volt, tagjai pedig a kollégiumvezetők, a gazdasági szakágat irányító kollégiumvezető-helyettes, a munkaügyi (vagy közigazgatási) szakágat képviselő vezető, továbbá a felelős szerkesztő. A határozat szerint a kollégiumvezetők javaslatot tehetnek szakági szerkesztők megbízására, valamint ügyviteli alkalmazottra (segéd-szerkesztőkre).

A határozat értelmében a folyóirat terjedelmét kollégiumonként kell meghatározni, azok között egyenlő arányban, amelyen felül kell terjedelmet biztosítani a további tartalmaknak (Európai Bíróság határozatai, Fórum rovat).

Végezetül a határozat tartalmazza, hogy a Bírósági Határozatokban történő megjelenésre javasolt határozatokat a Szerkesztőbizottság „illetékes tagja” útján kell a felelős szerkesztőhöz eljuttatni.

A „BH-k” egyébiránt szerkesztett eseti döntések, amelyet sorszámmal látnak el (pl. BH2019. 273.). Az minden esetben egy rövid összefoglalóval („vezető szöveg”) kezdődik, ami az iránymutató jogi állásfoglalást, valamint az ügyben alkalmazott legjelentősebb jogszabályhelyeket tartalmazza. Végül minden esetben fel van tüntetve a Kúria adott határozatának ügyszáma, az utóbbi időben már a határozat sorszáma is.

A folyóirat 2013. január 1-től – a HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. kiadóval együttműködésben – Kúriai Döntések címmel, Bírósági Határozatok alcímmel jelent meg papír alapú, elsősorban előfizetés útján terjesztett kiadásban, havi rendszerességgel. Az egyes eseti döntések, a „BH-k” a nagy elektronikus jogi adatbázisokban is megtalálhatók digitalizált formában, a folyóirat pedig az előfizetők számára 2014-től online is elérhető volt. A lap ténylegesen a Kúria akkori jogegységesítési eszközei és szerkesztett határozatai megismerésének teljes és elsődleges katalógusaként funkcionált.

A HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft.-vel a folyóirat vonatkozásában annak kiadására, a felhasználási jogok átengedésére nyílt vagyonhasznosítási pályázat eredményeként kötött felhasználási (vagyonhasznosítási) szerződés 2021. december 31-i lejártát követően, 2022-től kezdődően – megfelelően a kor kívánalmainak – a Kúriai Döntések, Bírósági Határozatok folyóirat a Kúria saját kiadásában, a Kúria Werbőczy István Országbírói Kutatóintézete keretein belül saját, szabad hozzáférésű (open access) kiadványként jelenik meg. E megoldás alapvetően a magáncélú (jogászi) felhasználást teszi lehetővé, míg a döntéseknek a jogi adatbázisokba való beillesztéséhez és azokon belüli kereshetőségéhez fűződő igényt a Kúria ezt követően a jogtárszolgáltatókkal megkötött külön megállapodások útján biztosítja.

A lap nyomtatott kiadása ezzel megszűnt, helyette kizárólag elektronikus formában, a Kúria honlapjáról (www.kuria-birosag.hu), ingyenesen tölthetők le az egyes lapszámok. A jogtár szolgáltatók adatbázisaiban természetesen továbbra is hozzáférhető a szakmai tartalom.

A Kúria lapjának célja változatlanul az, hogy biztos tájékozási pontot nyújtson az ügyszakok szerint fejezetbe szerkesztett legfontosabb kúriai döntések, jogegységi iránymutatások, az Európai Unió Bíróságának határozatai, továbbá a „Fórum” rovatban megjelenő szakirodalmi írások közzétételével.

A kiadványt továbbra is a Kúria bíráiból álló Szerkesztőbizottság szerkeszti, tehát olyan gyakorló jogászok, akik a bírói eszközökkel megvalósított jogegységért nap mint nap személyesen is felelősséget vállalnak, amikor ítéleznek³. A kiadvány megjelenéséért a Kúrián 2021. július 1-jével létrehozott Werbőczy István Országbírói Kutatóintézet igazgatója felel.

A kiadvány könnyen hozzáférhető, a Kúria honlapján „Kúriai Döntések Bírósági Határozatok” elnevezésű csempe (főmenüpont) alatt található. A csemperé kattintva elérhető oldal bal szélén az alábbi menüsor jelenik meg

Elnöki köszöntő
 Megjelent számaink
 Keresés
 Impresszum

Az impresszumban vannak feltüntetve a Szerkesztőbizottság tagjai, ez alatt pedig az ISSN szám található – ISSN 2786-3964 (Online).

A megjelent számok (felülről lefelé) időrendben visszafelé haladva, pdf formátumban jelennek meg (a legfrissebb lapszám legelöl), így mindig az aktuális évfolyam lapszámai érhetők el elsőként.

A „Megjelent számok” menüpontban jogfenntartó nyilatkozat szerepel:

„A Kúria a Kúriai Döntések Bírósági Határozatok (a továbbiakban: BH) c. folyóiratban elektronikus úton közzétett, szerkesztett, és vezető szöveggel ellátott kúriai egyedi határozatok és a folyóirat szerkesztése tekintetében munkáltatóként szerzői jogosult (©), a Fórum rovatban megjelenő szakirodalmi művek tekintetében pedig időben, területre és felhasználási módokra nézve korlátlan, harmadik személynek átengedhető, az átdolgozási jogra is kiterjedő felhasználási joggal rendelkezik. A Kúria írásba foglalt előzetes engedélye nélkül tilos a BH, és annak bármely azonosítható tartalmi eleme bármely, a jogosult engedélyéhez kötött felhasználása. A tilalom nem érinti a jogegységi iránymutatások egyenként, tehát nem szerkesztett formában való felhasználását.”

A keresőmotor az oldalon a szöveges formában feltöltött tartalmakban teszi lehetővé keresés indítását tárgyszavak alapján. A szövegtípus szerinti szűkítés lehetővé tétele érdekében a szabad szöveges keresés legördülő listás keresőablakkal egészül ki.

A Szövegtípus legördülő listáján az alábbi kategóriák szerepelnek:

A jogegység érdekében előterjesztett előzetes döntéshozatali indítványra indult jogegységi eljárásban hozott határozatok
 Jogegységi panasz eljárásban hozott határozatok
 Jogegységi határozatok
 Kollégiumi vélemények
 Büntető Kollégium határozatai
 Polgári Kollégium Polgári Szakág határozatai
 Polgári Kollégium Gazdasági Szakág határozatai
 Polgári Kollégium Munkaügyi Szakág határozatai
 Közigazgatási Kollégium határozatai
 Európai Unió Bírósága Határozatai
 Fórum

³ <https://kuria-birosag.hu/hu/elnoiki-koszonto>

A szerkesztőbizottság jelenlegi tagjai

A szerkesztőbizottság elnöke:

Dr. Ábrahám Márta, a Werbőczy István Országbírói Kutatóintézet igazgatója

Főszerkesztő:

Dr. Balogh Zsolt, kúriai tanácselnök

A szerkesztőbizottság tagjai:

Böszörményiné dr. Kovács Katalin, elnökhelyettes

Dr. Csák Zsolt, kollégiumvezető

Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna, kúriai tanácselnök

Dr. Somogyi Gábor, kúriai tanácselnök

Dr. Molnár Ferencné, kúriai tanácselnök

Dr. Orosz Árpád, kollégiumvezető

Dr. Dzsula Marianna, kollégiumvezető-helyettes

Dr. Stark Marianna, kúriai tanácselnök

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin, kúriai tanácselnök

Dr. Kalas Tibor, kollégiumvezető

Dr. Hajnal Péter, kollégiumvezető-helyettes

Dr. Kiss Árpád Lajos, kúriai bíró

Jogi szaknyelvi lektor:

Bódiné dr. habil. Beliznai Kinga tanszékvezető egyetemi docens

Megállapítások

A szerkesztőbizottság egyes tagjainak, főszerkesztőjének, felelős kiadójának meghallgatása és a folyóirattal kapcsolatban rendelkezésre álló iratok alapján a vizsgálat eredményeként az alábbiak állapíthatók meg.

A folyóirat szerkesztésének folyamata általánosságban a következő: a Kúria három kollégiumából, öt szakágából a felelős szerkesztők minden hónap közepéig megküldik a megjelentetésre szánt határozatokat a főszerkesztő részére, egy kísérőlevéllel, amelyben közlik, hogy mely határozatok megjelentetését kérik az adott lapszámban. A folyóiratban azokat a határozatokat teszik közzé, amelyeket a kollégiumok, szakágak szakmai szempontok alapján javasolnak.

A Büntető Kollégiumban a szerkesztőbizottság tagjai a szerkesztés évtizedek óta folytatott következetes gyakorlatának átvételével a következők szerint járnak el. Az adott ügyben eljáró tanács elnökének indítványára a tanács szerkesztőbizottsági tag elnöke javasolja az általa – akár anyagi jogi, akár eljárásjogi szempontból – jelentősnek ítélt döntések közzétételét. A javaslattétel oka lehet az is, hogy a Kúria ritkán előforduló jogkérdésben hozott döntést és fontos, hogy azt a jogalkalmazók, a szakmai közönség megismerje, illetve hogy adott jogkérdésben eltérő döntések születtek az alsóbb fokú bíróságokon. Szerkesztési elvként azt is

figyelembe veszik, hogy lehetőleg minden lapszámban minden tanácsnak jelenjen meg határozata.

A javaslatot tevő tanácselnök a határozatot – a tényállás megértéséhez szükséges ismertetése mellett – szerkesztett és anonimizált formában eljuttatja a kollégium szerkesztőbizottsági tagjai részére, akik ülésükön állást foglalnak abban a kérdésben, hogy a fentiekben ismertetett szempontok alapján indokolt-e annak közzététele.

A főszerkesztő a kollégiumok által közzétételre javasolt formában megküldött döntések elvi tartalmát, a jogszabályi hivatkozások megfelelőségét és a határozatszámot ellenőrzi, formai szempontból.

A folyóiratban az egyedi határozatok mellett a Jogegységi Panasz Tanács minden határozatát, a kollégiumok véleményeit, továbbá az Európai Unió Bíróságának döntéseit és a Fórum rovatban tanulmányokat is közzétesz a szerkesztőbizottság.

A folyóirat kéziratát a főszerkesztő küldi meg a Werbőczy István Országbírói Kutatóintézetnek.

Az egyes kollégiumok a határozatokat azok meghozatalához képest különböző időpontokban küldik meg közzétételre, például a Közigazgatási Kollégium naprakész, de más kollégiumoknál ettől eltérő a gyakorlat. Az egyes kollégiumok szerkesztői önállóan végzik a feladataikat, ők döntenek el, mikor, milyen sorrendben küldik az anyagokat. Előfordul, hogy egy adott időszakban olyan sok jelentős határozat születik, hogy hónapokat vesz igénybe a folyóiratban való megjelenés, mivel annak terjedelmi korlátai vannak. A közzététel időpontját az is befolyásolja, hogy a szerkesztők a kollégiumok tanácsainak határozatait közzétételét egyenletes módon javasolják.

A szerkesztőbizottság amiatt döntött a BH2024. 3. számú jogeset közzétételéről, mert az eljáró tanács egy olyan speciális bűncselekmény kérdésében határozott, amely ügy nagyon ritkán fordul elő, és különösen ritkán érkezik a Kúriára. A határozat a kényszerítés hatósági eljárásban büntetéssel kapcsolatos jogi kérdéseket érintett, az erre vonatkozó kúriai álláspontot tartalmazza. Ez egy igazságszolgáltatás elleni bűncselekmény, amely ilyen formájában ritka, a gyakorlat számára e bűncselekmény mikénti megítélése anyagi jogi szempontból érdekes, ez volt a kiválasztás indoka. Emellett szempont volt az is, hogy a jól kidolgozott határozat iránymutatást ad ennek a jogkérdésnek a megítélésében.

Az adott ügyben a II. rendű terhelttel kapcsolatban tette közzé a szerkesztett határozatot, csak az anyagi jogi kérdés megértéséhez szükséges tartalom megjelenítésével. Az ő cselekményéhez elengedhetetlen volt az alapcselekmény feltárása, ezért tartalmazza ezt is a tényállás, ugyanis enélkül a jogeset nem lenne érthető. Tehát a Kúria nem szexuális bűncselekményről foglalt állást, hanem a terhelt igazságszolgáltatás elleni bűncselekményéről. Ezt a határozatot éppen ezért a Bírósági Határozatok Gyűjteményében is közzé lehetett és kellett tenni.

Korábban felmerült, hogy a Bírósági Határozatok Gyűjteményére tekintettel a folyóirat megjelentetését meg kellene szüntetni, de a jogásztársadalom egy jelentős része igényli azt, ezért a folyóirat megmaradt, alapvetően a Jogegységi Panasz Tanács határozatainak és a legfrissebb kúriai határozatok megismertetése érdekében.

Mindezek alapján a vizsgálat eredményeként megállapítható, hogy a Kúriai Döntések – Bírósági Határozatok című folyóirat 2024/1. számában megjelent 3. sorszám alatti határozat

közzététele szabályos volt, és megfelelt a több évtizedes szakmai szerkesztési és közzétételi elveknek.

Javaslat

1. A vizsgálatot végző csoport indokoltnak tartja a jövőben is a Kúria legfrissebb határozataiból a szerkesztőbizottság által javasolt válogatás megjelentetését.
2. Megfontolható a megjelenés technikai javítása az informatikai eszköztár folyamatos fejlődésére tekintettel.

Budapest, 2024. február 26.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin
a vizsgálatot végző csoport vezetője

Dr. Gyarmathy Judit
a vizsgálatot végző csoport tagja

Dr. Remes Gábor
a vizsgálatot végző csoport tagja